

uiteraard niet verder op ingaan. Ze waren echter, zowel plaatselijk als landelijk, dus ook vooral in Amsterdam, het voorspel tot wat in 1914 gebeurde, toen de oorlog uitbrak.

Er ontstond, zoals bekend is, toen de grote uitbarsting, voor de overgrote meerderheid plotseling, kwam, toen de mobilisatie werd afgekondigd, ook hier ter stede zoiets als een paniek, die zich o.a. openbaarde in grote geldschaarste, zodat de plaatselijke overheid en enige grote ondernemingen zelfs noodgeld moesten uitgeven. En onmiddellijk dreigde er ook grote werkloosheid in een stad, die zo zeer van de verbindingen met het buitenland afhankelijk was.

Er werd een „Algemeen Steuncomité” opgericht en daar ontmoette ik, als vertegenwoordiger van de kleine politieke groep, die niet geweerd kon worden omdat zij al jaren politieke factor was geweest – ik had b.v. zelfs deel uitgemaakt van de in 1913 gekozen bijzondere vergadering die de aanhechting van Hoek van Holland aan Rotterdam moest goedkeuren en was er met Dr. Plate de enige geweest die tegen had gestemd – daar ontmoette ik voor 't eerst na jaren mijn oude antagonist Spiekman weer, evenals de vertegenwoordigers van de Christelijke arbeidersorganisaties, mannen als Kruithof – hij is kortgeleden heengegaan – en anderen, die ik me niet meer herinner.

Maar in dit Steuncomité, dat uiteraard zich met niets anders kon bezighouden dan met een soort filantropie, een tegemoetkoming in de ergste ellende, die door de oorlog dreigde te ontstaan, vond ik natuurlijk geen bodem voor werk, zoals ik dat wenste.

Die bodem vond ik in het Plaatselijk Comité der Samenwerkende Arbeidersorganisaties tegen de Oorlog, dat in Amsterdam reeds onmiddellijk bij het uitbreken van de oorlog tot stand kwam en hier na enkele dagen. Door mijn connecties met de syndicalisten hier ter stede, met de enkele anarchisten die er waren, een man als de toen reeds bejaarde Damme, volgeling van Domela Nieuwenhuis, kwam ook hier dat Plaatselijk Comité tot stand, dat, behalve uit de S.D.P., bestond uit de enkele syndicalistische vakorganisaties die weer waren opgericht en een kleine groep anti-parlementaire socialisten. Een uitnodiging aan de S.D.A.P. en de moderne vakorganisaties tot samenwerking werd, gelijk vanzelf sprak, negatief beantwoord. Maar dat Plaatselijk Comité bleek